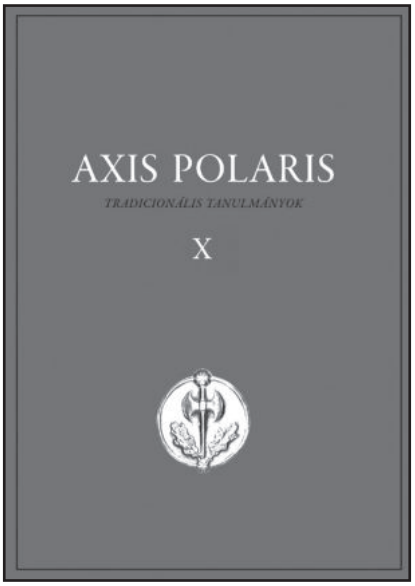
megjegyzéshez persze hozzá kell tennem, hogy a világban *minden* csak alkalmazás lehet.

Az „*Axis*" a neves és spirituális szempontból is jelentős szerzők tanulmányainak fordítása mellett mindig külön gondot fordított két dologra: magyar szerzők írásainak közlésére és szentiratok vagy régebbi szerzők műveinek fordítására. Az előbbi jegyében áll a mostani szám is. Megállapíthatom, hogy mindegyik írás fontos és nagyszerű a maga nemében. Bizonyára több más folyóirat örült volna a közlésüknek, sőt egy-két tanulmány vallási szakfolyóiratokban is kiemelkedően állná meg a helyét. Valamennyi a megvalósítás témájával foglalkozik, néhány pedig a legmagasabb szellemi-metafizikai realizációval. A már említett „Zárszó" után, függelékként az eddigi számok bibliográfiai összegzése látható, megjelenés és szerzők szerinti sorrendben.

Elismerem, néhány írás olvasása közben nem mindig nyilvánvaló, hogy az *Axis Polaris* metafizikai folyóirat. Kozmológiai modellek, egyes szimbólumok, bizonyos előírások, szentiratok vagy megvalósítási gyakorlatok nem kimondottan, vagy nem könnyen beláthatóan metafizikaiak. Azonban az „*Axis*" kitartott amellett, hogy a metafizika életteli, és kapcsolatban áll az említettekkel. Ha túl is van a szóban forgó területeken, azok ugyanakkor – mint a „Zárszóban" áll – a „hatásterületei".

Úgy tudom, a korábbi számok nagy része elfogyott, már csak az utolsó és egy-két korábbi kapható. Azonban sohasem a beszerzés a lényeg, a tárgyak eljutnak hozzánk, ha akarjuk, lényegesebb kérdés, hogy kezdünk-e valamit velük, és hogy mit kezdünk. A saját gyűjteményünk, ha nem használjuk jól, ugyanolyan, mint egy nagykereskedelmi könyvlerakat: a mennyiség megöli a minőséget, az anyagi szubsztancia a lényeget. Meg kell lelkesítenünk a tárgyakat, ezúttal érdeklődéssel, olvasással, beleéléssel és értéssel életre keltve azt, ami máskülönben csak bibliográfiai tétel, egy konkrét lapszám tartalomjegyzékén belül is.

Ez utóbbi műveletek különösen fontosak egy folyóirat esetében, amely olyan kivételes írásokat is közölt, melyek alapján – hűséggel és figyelmesen olvasva – a szellemi-metafizikai út sikeresen járható, ha nem is minden részletében, de az elhangzottak tekintetében. Ez nemhogy kevés, nagyon is bőséges. Fedezzék fel a gyűjteményeiket! Egyes lapszámok konkrét írásaiig elmenően.

Aldebaran Zoltán

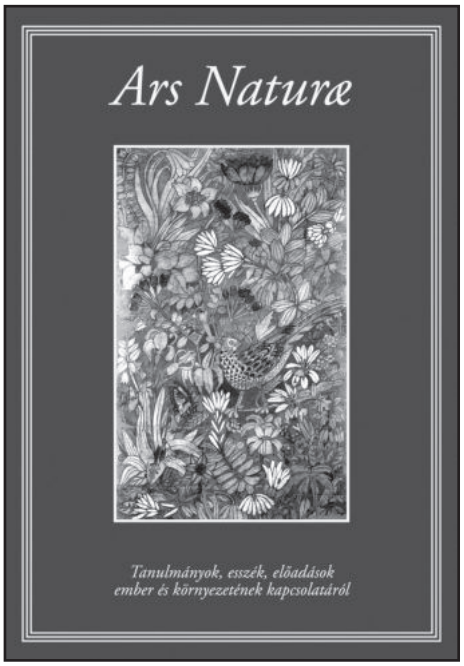
ARS NATURÆ
Ökológiai, társadalmi, kulturális folyóirat
III–IV. évfolyam 5–8. szám (Szeged, 2012–2013, Életharmónia Alapítvány)

Nem titkolom, eddig három alkalommal írtam már erről az ökológiai folyóiratról, amely kötetekben összevont számok formájában jelenik meg. Az elsőről a szegedma.hu oldalon (2011. május 30.) valamint *A Tan Kapuja Buddhista Egyház Tájékoztatójá*ban (51. sz. [2011. tavasz] 55–56. o.), a másodikról pedig éppen itt (*Magyar Hüperión* I. évf. 1. sz. [2013. május–július]

116–117. o.). Most a harmadik kötetről is szólni szeretnék. Semmiféle irracionális lelkesedés nincs bennem, inkább az motivál, amit az utóbbi alkalommal említettem: a második kötettől kezdve „némán hallgatnak a magyarországi zöld körök és szerzők" az *Ars Naturæ* kapcsán.

Először arról, mi lehet e hallgatás legvalószínűbb oka. Eddig vélhetően önök is úgy gondolták, hogy a népszerű (vagyis a nem-természettudományi) ökológia, mint a legtöbb „zöld dolog", politikailag baloldali szimpátiájú. Nos, a jelen folyóirat meglehetősen rácáfolt erre. Az *Ars Naturæ* három kötete alapján már mondhatjuk, hogy van, vagy legalábbis lehet jobboldali ökológia és környezetvédelem. Ezenkívül, minthogy a periodika színvonalában nagyon is megközelítette az eddigi legjobb magyar nyelvű környezetfilozófiai köteteket (*Természet és szabadság* [Osiris, 2000] és *Környezet és etika* [L'Harmattan, 2005]), talán kisebb féltékenységet is kiváltott a hasonló érdeklődésű körökben, beleértve a kapcsolódó felsőoktatási tanszékeket. (Nem állítom, feltételezem ezt.) A legjobb védekezés *az elhallgatás* elvet követve mindenesetre magyarázatot kaphatunk az *Ars Naturæ* körüli csendre, ami a három kötet gazdag tartalmának fényében mindenképpen méltatlan. A csönd eme összeesküvését talán a második kötet magyar szerzőinek megsemmisítő tudománykritikai írásai is elősegítették, melyek hiába igazak, „vállalhatatlanok" a hivatalos zöld vonalak számára (tisztelet a kivételnek).

Pedig meg kell mondani, hogy ma Magyarországon politikai állásponttól és személyes kapcsolódásoktól függetlenül is az *Ars Naturæ* a legjobb ökoelméleti folyóirat. Főként azért, mert bár közel áll a mélyökológiához, valójában *nem pusztán elméleti* kiadvány, amint ezt a harmadik kötet első írásai is mutatják. Ebben a műhelyben komoly elméleti kutatások és *gyakorlatban jól felhasználható* szövegközlések egyaránt folynak (lásd a folyóirattól részben független honlapjukat is: http://www.arsnaturae.hu). Nem mellékes, hogy az úgynevezett „magyar tradicionális iskolának" szerintem ez az eddigi legsikerültebb – ha nem is sikeres – alkalmazása, vagyis elvi princípiumaik körültekintő és részletes vonatkoztatása egy önmagában nem metafizikai területre. Itt elméleti szinten jobban utánajártak a dolgoknak: a természet hagyományos megélésének, annak, hogy az egyes nagytradíciókban hogyan szemlélték a környezetet. Több – a nemzetközi ökoelméleti szaksajtóban régóta létező – vallásokkal kapcsolatos probléma megoldására is kísérletet tettek. Mindez nagyon fontos, mert a különböző ökológiai diszciplínák számára az írásokban is rögzített hagyományos természetszemléletek valóságos kincsesbányák, gyakorlatilag nincs másmilyen már létező külső forrás, amelyből többet meríthetnének.

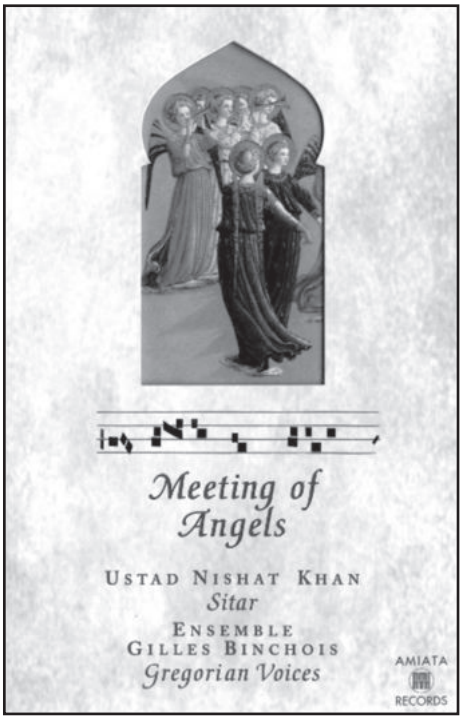
Véleményem szerint a harmadik kötet lett az eddigi legjobb, habár közel ezerkétszáz oldalra visszatekintve nehéz kijelenteni ilyesmit. A korábbi rovatok és témák mellett ezúttal a művé-

szetek, az étkezés és az orvoslás ökológiai jelentősége is szóba kerül.

Ne feledjük: minden időkben voltak szövegek, amelyek egyeseket felébresztettek, másokra viszont semmilyen hatással nem voltak – *ugyanazok* a szövegek. Ezt minden jó kiadvány olvasásakor érdemes szem előtt tartani. Az olvasókon tulajdonképpen több múlik, mint a szerkesztőkön és a kiadókon.

A. Z.

Ustad Nishat Khan (szitár) & Ensemble Gilles Binchois (gregorián ének)
MEETING OF ANGELS
Audio cd, 46 perc (Amiata Records, 1996)

„Fényességes középkor" – ugye, általában nem ezt a jelzőt szoktuk hallani, amikor e korszakot említik? Sokaknak talán misztikus, titokzatos mivolta miatt tűnik homályosnak vagy „sötétnek", esetleg az inkvizíció, a háborúk és a járványok (melyek előtte és utána is voltak) miatt, ám leginkább a későbbi „felvilágosodás" kontrasztjaként vált közhelyesen olyanná, amilyenné a médiaterror formálta a közvélemény számára – és amilyen valójában sosem volt. Már az is kérdés, kik és miért nevezték el *közép*kornak (ami egyébként jelenthetne egyfajta pozitív kitüntetettséget, a centralitás eszméje okán), de erre nyilván könnyű a válasz: az *ó*kor és az *új*kor közöttinek tekintették – persze visszamenőleg, utólag és önkényesen. Azt azonban, hogy mitől „sötét" vagy világos, fényes és dicsőséges egy korszak, már bonyolultabb megválaszolni. Az égen látható, „fizikai" Nap akkor is éppúgy ragyogott, mint ma, és a nappalt éppúgy éjszaka váltotta fel rendszeresen, mint ma, tehát ilyen szempontból nem mondható, hogy sötétebb lett volna. (Hozzátehetjük: az ipari forradalom óta a széntartalmú anyagok elégetésével a légkör szennyezettebb és füstösebb, mint azelőtt bármikor, tehát fizikailag is a mai kor sötétebb.) Viszont egy régi rabbinikus mondás nyomán, miszerint *„amikor a fizikai Nap lenyugszik, a szellemi Nap felkél"* (ez a *Szentírás* éjjeli tanulmányozásával is kapcsolatos), azt mondhatjuk, attól lesz egy adott kor világos vagy sötét, hogy hány embert és milyen mértékben világosít meg a „szellemi Nap", amely – ellentétben a fizikaival – örökkévaló. *János evangéliuma* is bizonyságot tesz az örök, szellemi világosságról: *„A világosság világít a sötétségben, de a sötétség nem fogta fel"* (Jn 1,5), pedig *„az igazi világosság, amely minden embert megvilágosít"* (Jn 1,9) örökké ragyog, mindenkor, régen és most is lehetővé téve a megvilágosodást. Erre Jézus szavai konkrétabban utalnak: *„Ábrahám, a ti atyátok örült, hogy megláthatja Napomat. Meg is látta, és örült neki.* (…) *Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok"* (Jn 8,56–58). Ebből a szempontból, vagyis hogy milyen mértékben ragyogta be Isten szellemi